

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

4/2020

ročník/volume 30

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 4

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 42 – 45

Dátum vydania/Publication date: 15. október 2020/October 15, 2020

Informácia/Information

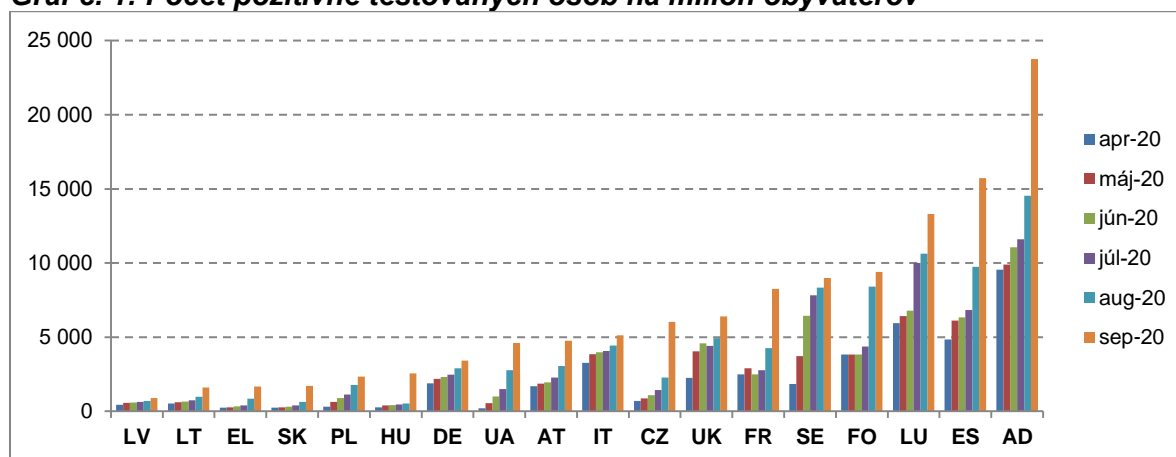
KORONAVÍRUS NA SLOVENSKU A V EURÓPE**CORONAVIRUS IN SLOVAKIA AND IN EUROPE**

Koronavírus sa v priebehu roka 2020 stal fenoménom, ktorý vytvára síce nechcený, ale široký priestor aj pre analytikov. Určite v každej krajine sa pri tejto pandémie v prvom rade sledujú také ukazovatele, ktoré poskytujú informácie o aktuálnych rizikách a o možnostiach ich operatívneho riešenia. Z dôvodu získania komplexnej relevantnej informácie o situácii s koronavírusom v krajine sú však dôležité aj rôzne medzinárodné porovnávania.

V našej stručnej informácii sa pokúsime priblížiť, ako sa javí vývoj koronavírusu na Slovensku v kontexte vybraných európskych krajín. Zaujímajú nás predovšetkým naši susedia, ale aj niektoré krajiny, v ktorých bola situácia okolo pandémie veľmi pozorne sledovaná a komunikovaná.

Porovnanie medzi krajinami zrealizujeme pomocou viacerých ukazovateľov, ako je počet pozitívne testovaných osôb na milión obyvateľov, podiel pozitívne testovaných osôb na celkovom počte testovaných a počet testov na milión obyvateľov. Údaje na porovnanie čerpáme z bežne dostupných zdrojov a predstavujú hodnoty z konca posledného týždňa v jednotlivých mesiacoch.

Graf č. 1: Počet pozitívne testovaných osôb na milión obyvateľov

Zdroj údajov: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

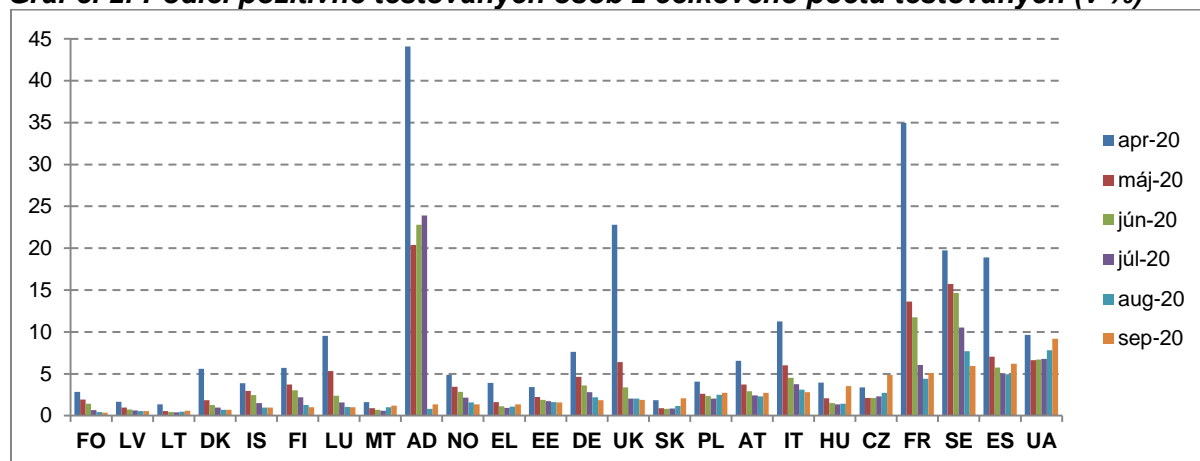
Poznámka: Skratky názvov štátov v použitých grafoch sú prevzaté z Medziinštitucionálnej príručky úpravy dokumentov na <https://publications.europa.eu/code/sk/sk-5000500.htm>.

Z grafu č. 1 možno vidieť, že Slovensko bolo na základe toho ukazovateľa od začiatku sledovania až do augusta 2020 jednoznačne najlepšou európskou krajinou. V auguste nás predbehlo Maďarsko a v septembri tri iné krajiny. V septembri sa vo viacerých krajinách začal výraznejšie zvyšovať počet pozitívne testovaných osôb na milión obyvateľov. Na Slovensku sa tento počet od konca augusta do konca septembra zvýšil takmer trojnásobne (zo 627 na 1711 osôb). Naši susedia mali na konci septembra 2020 v porovnaní s nami dvoj- až trojnásobne vyššie počty pozitívne testovaných osôb na milión obyvateľov. Výrazný nárast počtu pozitívne testovaných

osôb na milión obyvateľov na konci septembra zaznamenali v Českej republike, Francúzsku, Luxembursku, Španielsku a v Andorre.

Tento ukazovateľ je pravdepodobne výrazne skreslený intenzitou testovania v jednotlivých krajinách, lebo práve v Andorre, Luxembursku a na Faerských ostrovoch prekročil počet testov na milión obyvateľov už v auguste 2020 hodnotu tisíc. Na Faerských ostrovoch to bolo na konci septembra až vyše dvetisícšesťsto testov na milión obyvateľov, v Andorre takmer 1800 a v Luxembursku 1300 testov na milión obyvateľov. Tieto krajiny pravdepodobne testujú oveľa plošnejšie ako v ostatných európskych krajinách, kde sú testovacie kapacity zamerané podobne ako na Slovensku¹ hlavne na potenciálne rizikovejšie osoby a skupiny. Z uvedených dôvodov je podľa nás ukazovateľ počet pozitívnych testov, ale aj jeho obmena počet pozitívnych testov na milión obyvateľov pomerne zavádzajúci. Rizikovosť pandémie koronavírusu v jednotlivých krajinách je preto vhodnejšie merať pomocou pomeru počet pozitívne testovaných osôb k celkovému počtu testovaných. Jeho vyjadrenie v percentách vlastne predstavuje mieru infikovaných koronavírusom.

Graf č. 2: Podiel pozitívne testovaných osôb z celkového počtu testovaných (v %)

Zdroj údajov: <https://www.worldometers.info/coronavirus/> a vlastné prepočty

Na konci apríla 2020 bola na Slovensku miera infikovaných (pomer kumulovaného počtu pozitívne testovaných k celkovému kumulovanému počtu testovaných na koronavírus v percentách) 1,9 % a pred nami boli s nižšou mierou infikovaných len Litva, Lotyšsko a Malta. V susedných krajinách sa pohybovala hodnota toho ukazovateľa od 3,4 % v Českej republike po 9,6 % na Ukrajine.

Miera infikovaných sa na Slovensku v máji a v júni mierne znižovala a na konci júna 2020 dosiahla 0,8 %. V júli sa začala mierne zvyšovať (0,9 %), v auguste vzrástla na 1,2 % a v septembri na 2,1 %. Podobný, ale hlavne v septembri agresívnejší vývoj miery infikovaných bol aj v Českej republike (od 3,4 % v apríli cez 2,1 % v júni, 2,7 % v auguste po 4,9 % v septembri) a na výrazne vyšších hodnotách na Ukrajine (od 9,6 % v apríli cez 6,7 % v júni, 7,8 % v auguste po 9,2 % v septembri). V Maďarsku a Poľsku sa miera infikovaných postupne znižovala až do konca júla 2020 a až v auguste sa začala opäť zvyšovať a rástla aj v septembri (na 3,5 %, resp. na 2,7 %).

¹ Na Slovensku sa napr. zvýšený počet pozitívne testovaných v posledných letných týždňoch vysvetľuje tým, že je výsledkom hlavne aktívneho a dôsledného vyhľadávania kontaktov v lokalizovaných ohniskách nákazy a ich nárazového testovania na nový koronavírus.

Jedine v Rakúsku sa hodnota daného ukazovateľa znížila aj v auguste (na 2,3 %), ale aj tam začala v septembri opäť rásť (na 2,7 %).

Ešte na konci augusta 2020 bolo Slovensko podľa miery infikovaných osôb koronavírusom medzi premiantmi v prvej desiatke, ale počas leta a v priebehu septembra sa pred nás postupne dostali viaceré krajiny a odsunuli nás až na pätnáste miesto za Nemecko a Veľkú Britániu. Vo všetkých krajinách umiestnených pred Slovenskom sa masívnejšie testuje. Najvýraznejší nárast testov zaznamenali Andorra a Faerské ostrovy, kde sa zvýšil počet testov na milión obyvateľov z niekoľkých desiatok na konci apríla (22, resp. 135) až na vyše 2600, resp. 1800 na konci septembra 2020.

Na Slovensku pripadali na konci septembra 2020 celkovo zhruba 2 pozitívne testované osoby na 100 testovaných (na konci augusta ešte len zhruba jedna osoba). Vo väčšine susedných krajín sa začala miera infikovaných v septembri v porovnaní s augustom 2020 tiež zhoršovať. Miernejšie v Rakúsku a Poľsku (z 2,2 %, resp. 2,5 % na 2,7 %), výraznejšie v Maďarsku (z 1,4 %, na 3,5 %) a v Českej republike miera infikovaných osôb dosiahla na konci septembra doterajšie maximum 4,9 % (pred mesiacom to bolo 2,7 % a na konci apríla 3,4 %). Na Ukrajine bola koncom septembra miera infikovaných až 9,2 %, čo je už takmer na úrovni maxima 9,6 % z konca apríla 2020. Horšie na tom boli koncom septembra už len v Bosne a Hercegovine (pozitívny takmer každý dvanásty testovaný) a v Albánsku (pozitívny každý sedemnásty testovaný).

Intenzívnejšie testovanie má ešte aj v septembri 2020 za následok pokles podielu pozitívne testovaných osôb z celkového počtu testovaných vo väčšine európskych krajín. Koncom apríla sa variačné rozpätie tohto ukazovateľa v Európe pohybovalo od 1,4 % na Malte po 44,1 % v Andorre, kým na konci septembra 2020 od 0,4 % na Faerských ostrovoch po 16,5 % v Albánsku. Značne turbulentným vývojom prešli podľa tohto ukazovateľa hlavne Andorra, Francúzsko, ale aj Veľká Británia, kde dosahovala miera infikovaných osôb na konci apríla najvýraznejšie hodnoty v celej Európe (zhruba 44 % v Andorre, takmer 35 % vo Francúzsku a zhruba 23 % vo Veľkej Británii). Na konci septembra už v Andorre pripadala na 100 celkovo testovaných len jedna pozitívna osoba, vo Veľkej Británii necelé dve pozitívne osoby a vo Francúzsku 5 pozitívnych osôb.

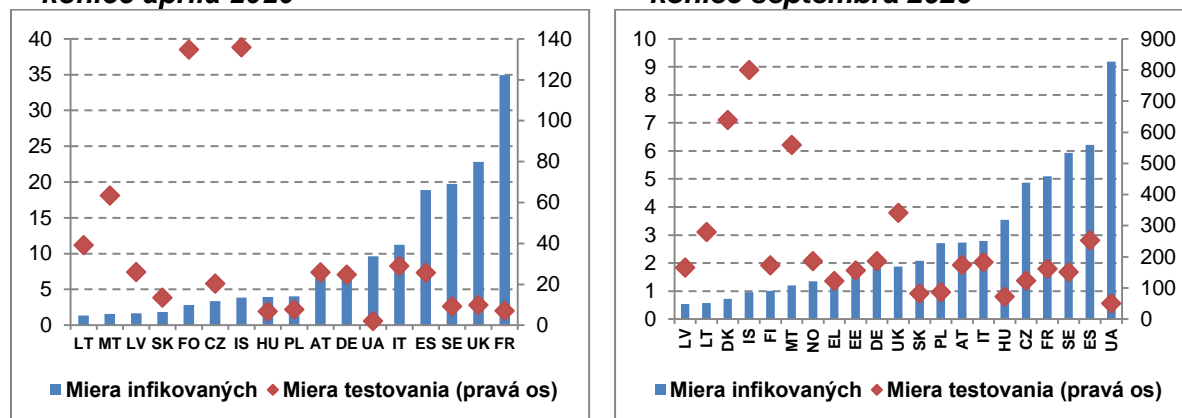
Fakty potvrdzujú, že intenzita testovania je určite dôležitým faktorom k lepšiemu zvládaniu pandemickej situácie s koronavírusom. Túto myšlienku sa pokúsime demonštrovať súčasným porovnaním miery infikovaných a miery testovania vo vybraných európskych krajinách na konci apríla a na konci septembra 2020.²

Z grafov č. 3 a 4 vyplýva, že tak na konci apríla, ako aj na konci septembra 2020 mali nižšiu mieru infikovaných ako Slovensko predovšetkým také krajiny, v ktorých sa viac testovalo. V apríli sa najmasovejšie testovalo na Islande a na Faerských ostrovoch, kde pripadalo na milión obyvateľov okolo 135 testov na koronavírus. Do konca septembra sa na Islande počet testov na koronavírus zvýšil takmer šesťnásobne, kým na Faerských ostrovoch až takmer devätnásťnásobne. Až

² Z technických dôvodov nie sú do grafu č. 4 zaradené Andorra, Faerské ostrovy a Luxembursko, kde bol na konci septembra realizovaný počet testov na milión obyvateľov výrazne nad 1000, resp. nad 2000. Sú tam ale navyše ďalšie krajiny s nižšou mierou infikovaných osôb ako na Slovensku.

82-násobne sa zvýšil počet testov na milión obyvateľov v Andorre (z 22 na konci apríla 2020 až na takmer 1800 na konci septembra 2020). Dvojciferné nárasty testov na milión obyvateľov v auguste oproti aprílu boli zaznamenané aj vo Veľkej Británii, Luxembursku, Grécku, Francúzsku i Švédsku.

Grafy č. 3 a 4: Miera infikovaných (v %) a miera testovania (počet testov na mil. obyv.) - koniec apríla 2020

Zdroj údajov: <https://www.worldometers.info/coronavirus/> a vlastné prepočty

Na Slovensku sa v apríli 2020 realizovalo okolo 14 testov na koronavírus na milión obyvateľov a na konci septembra 2020 už 82 testov na milión obyvateľov. Z okolitých krajín sa na konci septembra testovalo intenzívnejšie ako na Slovensku v Rakúsku, Českej republike a v Poľsku. Trochu horšie boli na tom v Maďarsku a takmer najhoršie z európskych krajín bola na tom v testovaní aj na konci septembra Ukrajina (s 50 testami na milión obyvateľov len tesne pred Albánskom).

Intenzívne testovanie sa veľmi pozitívne prejavilo pri zvládaní pandémie koronavírusu predovšetkým v Andorre, vo Veľkej Británii, ale aj vo Francúzsku. Naopak, Švédsko aj napriek takmer šesťnásobnému zvýšeniu testovania patrilo na konci septembra stále ku krajinám s najvyššou mierou infikovaných osôb v Európe.

Špeciálne sa ešte zmienime o vývoji koronavírusu v Chorvátsku, ktoré patrí k frekventovanej letnej dovolenkovej destinácii aj Slovákov. Po relatívne rapídnom znížení miery infikovaných osôb zo 6,4 % v apríli 2020 na 3,4 % v máji 2020, sa v nasledujúcich letných mesiacoch situácia začala postupne zhoršovať a pomerne dynamicky sa približovala k úrovni na začiatku pandémie. Koncom augusta 2020 dosiahla miera infikovaných 6,1 %, ale na konci septembra sa znížila na 5,5 %. Miera testovania mala v Chorvátsku tiež rastúci trend. Počet testov na milión obyvateľov sa zvýšil z aprílových 7 testov na augustových 41 a septembrových 72.

Aj pri medzinárodnom porovnávaní vývoja koronavírusu sa potvrdzuje, že nie je vhodné používať absolútne počty pozitívne testovaných osôb, ale že je korektnejšie pri porovnávaní vychádzať z pomerového ukazovateľa, a to podielu počtu pozitívne testovaných osôb k celkovému počtu testovaných na koronavírus.

Ing. Mikuláš CĀR, PhD.

Autor je dôchodca, bývalý ekonomický analytik s bohatou publikačnou činnosťou.